

VIDUSSKOLAS KARJERAS IZGLĪTĪBAS METODIKAS IZMANTOŠANA 10. KLASĒ THE USE OF METHODOLOGY FOR CAREER EDUCATION IN SECONDARY SCHOOL IN GRADE 10

Anna Nikolajeva

LBTU IITF 2. kursa maģistrante

Baiba Briede

profesore, vadošā pētniece, Dr.paed.

Abstract: integrated Methodology for Career Education in Secondary School in subject content reveals the topicality of the study. It meets the guidelines of *Skola 2030* about career management importance in relation to competitiveness, life-long education and labour market needs. A part of the Methodology is the Project of *Ēnu diena*. It is an example how to integrate career management skills' development in the subjects of Social Sciences and Latvian language. That is why the aim of the study was to approbate The Methodology for Career Education in Secondary School putting emphasis on the development of transformative skills and the importance of the Project of *Ēnu diena*. Theoretical analysis, a survey of 65 students and five experts were used to reach the aim. Mathematical processing of data was done by χ^2 and Freedman tests. The main conclusion is that students recognised the usefulness of the Project of *Ēnu diena*, and experts assessed the Methodology highly from 22-25 points. The significance of the results emerges from the conclusion that the Methodology has an impact on students' career management and further improvement of it is a future work of a pedagogue-career counsellor.

Atslēgas vārdi: metodika karjeras izglītībā vidusskolā, ēnu diena, caurviju prasmes

Ievads

Plānojot savu personīgo dzīvi, veidojot profesionālo karjeru un izvēloties profesiju, ir svarīgi saprast — ko pats cilvēks GRIB, VAR un, ko VAJAG sabiedrībai (Karjeras izglītība skolā, 2009).

Karjeras izglītība ir integrēta visā pilnveidotajā mācību saturā un pieejā. Pilnveidotā mācību satura būtība ir vērsta uz to, lai skolēniem būtu iespēja atklāt, attīstīt un pilnveidot savas stiprās puses, realizēt intereses, mācīties darot, skaidri apzinoties katras darbības sasniežamos rezultātus, kā arī saņemt pilnvērtīgu atgriezenisko saiti.

Izstrādājot metodiku karjeras izglītībā vidusskolā, ir jāņem vērā skolēnu pēc Covid-19 pandēmijas īpatnības, piemēram, noslēgtību, lai pārvarētu komunikācijas barjeras problēmas. Jaunieši mēdz būt noslēgti un viņiem ir grūtības izteikties vārdos, tādēļ pedagogiem ir jāpievēršas caurviju prasmju attīstībai. Jau 15-16 gadus vecs jauniešs var izdzīvot jaunības periodu, kad intereses un aizraušanās mainās ļoti strauji. Visai reti uz šāda pamata balstoties var pieņemt lēmumu par turpmākajām mācībām vai profesiju. Pat jaunības perioda beigu posmā ne vienam vien ir nepieciešams laiks karjeras virziena noteikšanai. Labāk pamēģināt dažādas mācību iestādes un darbus un apdomāt, ko īsti gribas, nekā pielāgoties efektīvas domāšanas propagandētajai ātrajai profesijas izvēlei (Brummers & Enckells, 2005).

Metodika karjeras izglītībā vidusskolā, integrējot Ēnu dienas projektu latviešu valodas, sociālo zinību un vēstures mācību priekšmetos, paredz attīstīt caurviju prasmes un mudināt skolēnos vēlmi pašizpētē un savas karjeras attīstībā.

Ēnu dienas mērķis ir iepazīstināt skolēnus ar dažādu profesiju un nozaru prasībām, lai palīdzētu jauniešiem izvēlēties profesiju un atbilstoši sagatavotos darba tirgum. Šī ir programma, kas jau daudzus gadus sekmīgi iekļauj izglītības procesā karjeras jautājumus, rosinot jauniešus plānot savu nākotni jau skolas laikā. Veidojot sadarbību starp skolu, sabiedrību un darba vidi, Ēnu diena sekmē jauniešu integrāciju sabiedrībā un darba tirgū nākotnē (Ēnu diena. Pielaiko profesiju, 2024).

Pētījuma mērķis aprobēt metodiku karjeras izglītībā vidusskolā, akcentējot caurviju prasmju attīstību un Ēnu dienas nozīmīgumu.

Materiāli un metodes

Lai īstenotu izvirzīto mērķi, aprobēt metodiku karjeras izglītībā vidusskolā, raksta autore izmantoja teorētisko analīzi un sintēzi, kā arī personīgās pieredzes novērojumus. Teorētiskās analīzes bāze tiek ņemta no pieejamiem zinātniskiem rakstiem un interneta avotiem.

Datu ieguvē tika izmantota 10. klases skolēnu aptauja pirms un pēc Ēnu dienas projekta un ekspertu aptauja. Pētījumā piedalījās 65 skolēni un 5 eksperti. Aptaujas veids bija anketēšana.

Skolēnu anketu datu matemātiskajā apstrādē tika izmantots procentuālais apkopojums un χ^2 tests. χ^2 tests ir neparametriskais tests, t. i., tajā netiek ņemti vērā testējamā mainīgā sadalījuma svarīgākie parametri – vidējā vērtība, dispersija, standartnovirze. Tātad, lietojot χ^2 testu, nav svarīgi varianšu sadalījumi, un var būt arī mazas un ļoti mazas izlases (Geske & Grīnfelds, 2020). Ar šo metodi raksta autore salīdzināja anketu datus pirms Ēnu dienas projekta un pēc Ēnu dienas projekta.

Raksta autore izveidoja divas anketas – pirms Ēnu dienas projekta un Pēc Ēnu dienas projekta. Abas anketas tika nosūtītas skolēniem e-klasē. Anketas tika veidotas vietnē <https://docs.google.com/forms>.

Metodikas aprobēšana, izmantojot ekspertvērtējumu metodi, notika individuāli un anonīmi, bet tika prasīts minēt ieņemamo amatu, izglītības līmeni un darba pieredzi izglītības nozarē.

Ekspertu anketu datu apstrādei tika izmantots Frīdmana tests, kas ir alternatīva metode vienfaktora dispersiju analīzei atkārtotiem mērījumiem neparametriskajā statistikā, lai salīdzinātu savā starpā 3 un vairāk atkarīgas izlases (Kristapsone, 2020).

Rezultāti un diskusija

X vidusskolā 2023./2024. mācību gadā iestājas 54% X vidusskolas pamatskolas absolventu. Kopā 10. klasēs šajā mācību gadā mācās 65 skolēni. 11. klasē mācās 52 skolēni un 12. klasē – 57 skolēni. Katrā klašu grupā ir trīs paralēlklases.

X vidusskolā pēc izvēles tiek piedāvātas trīs izglītības programmas, kuras tiek apzīmētas ar burtiem *a, b, c*.

Klašu grupā, kura tiek apzīmēta ar burtu “a”, skolēni apgūst Eksaktā virziena I programmu, mācoties padziļināti matemātiku, fiziku, programmēšanu un angļu valodu.

Klašu grupā, kura tiek apzīmēta ar burtu “b”, skolēni apgūst Eksaktā virziena II programmu, mācoties padziļināti bioloģiju, ķīmiju, ģeogrāfiju un angļu valodu.

Klašu grupā, kura tiek apzīmēta ar burtu “c”, skolēni apgūst Humanitārā un Sociālā virziena programmu, padziļināti mācoties sociālās zinības, dizainu un tehnoloģijas un angļu valodu.

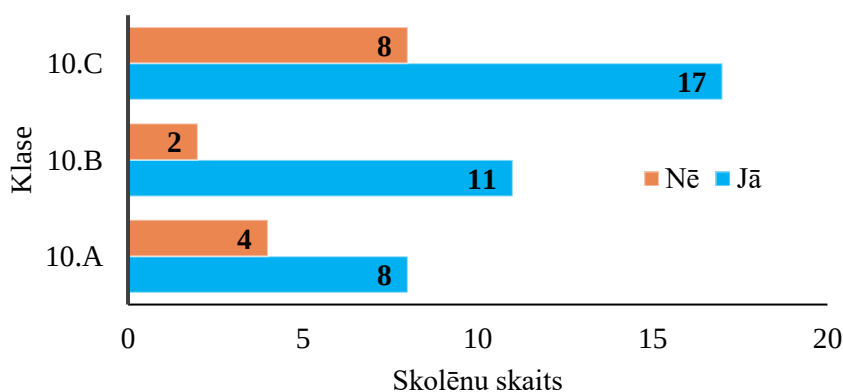
2022.gada rudenī pedagogs-karjeras konsultants (PKK) sadarbībā ar sociālo zinību un vēstures un latviešu valodas skolotājiem tika izstrādāta mācību vielai pielāgota programma ar nosaukumu “Ēnu dienas projekta darbs”.

Ņemot vērā, faktu, ka 2022./2023. mācību gada sākumā pie X vidusskolas pedagoga karjeras konsultanta griezās vairāki skolēni no 11. un 12. klasēm, kuri bija nobažījušies par izvēlēto groza pareizību un atbilstību saviem mērķiem un vēlmēm, raksta autore ir arī X vidusskolas pedagogs karjeras konsultants, sāka izstrādāt metodiku, kuras sastāvdaļa bija Ēnu dienas projekts un kura paredzēta tieši 10.klases skolēniem. Projekta mērķis bija Ēnu dienas ietvaros palīdzēt skolēniem saprast, vai izvēlēto vai iedomātā profesija atbilst skolēna būtībai, vērtībām un prasmēm. Mainīt izvēles grozu nav ieteicams, tas rada papildus grūtības gan pedagoģiskajam personālam, gan pašam skolēnam. Bet, ja skolēns apņemas apgūt patstāvīgi šos mācību priekšmetus, kuri viņa iepriekšējā mācību grozā nebija iekļauti, izglītības iestādes administrācija nāk pretī un ļauj mainīt klasi. Vislielākās grūtības skolēnam ir mainīt klasi esot jau 12. klasē. Attiecīgi raksta autore izveidotā metodika palīdzēs skolēniem karjeras izvēlē, beidzot 10. klasi. Skolēns jau laicīgi varēs saprast, vai izraudzītais izvēļu grozs ir viņam atbilstošs un spēs novērtēt vai tas atbilst viņa personībai.

Pētījumā piedalījās visi 10. klašu skolēni, kopā 65, bet aptauju pirms Ēnu dienas projekta februāra sākumā aizpildīja 50 skolēni. Anketas pildīšana skolēniem neveicās raiti, daži to nebija ievērojuši, citi

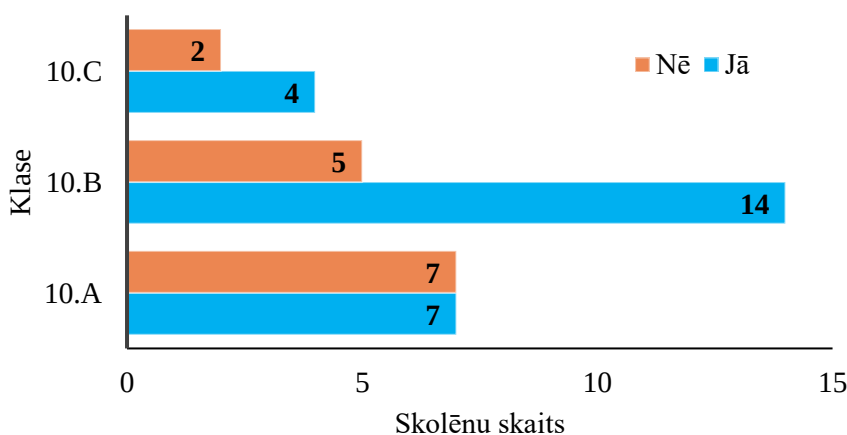
vispār nemaz nebija plānojuši to pildīt, jo neuzskatīja par nepieciešamu. Par cik šie aptaujas rezultāti bija ļoti svarīgi metodikas izstrādē un projekta darba koordinēšanai kopumā, raksta autore (X vidusskolas pedagogs-karjeras konsultants) atnāca personīgi pie visām 10. klasēm audzināšanas stundā un lūdza aizpildīt anketu viņas klātbūtnē. Skolēni to izdarīja. Diemžēl, visi skolēni nebija skolā dažādu iemeslu dēļ, tādēļ neizdevās savākt 100% visus datus.

Pirms Ēnu dienas projekta 36 respondentiem likās, ka Ēnu dienā piedzīvotais ietekmēs viņu nākotnes plānus. Vislielākā pārliecība vai cerība bija tieši 10. c klases skolēni, kuri pārstāv humanitāro klasi, ka Ēnu dienā piedzīvotais varētu ietekmēt viņus nākotnes plānus attiecībā uz profesijas izvēli (skatīt 1. att.). Savukārt, 10.b klase, kuri apgūst padziļināti ķīmiju un bioloģiju radīja vislielāko uztraukumu pedagogam karjeras konsultantam, jo tieši 11.b un 12.b klases skolēni bija septembra sākumā vērsušies pie PKK ar aizdomām par pareizā izvēles groza izvēli, jo viņiem nebija pārliecības, ka izvēle ir izdarīta pareizi. Aptauja parādīja, ka no 10.b klases 11 skolēni cer, ka Ēnu diena viņiem palīdzēs tikt skaidrībā ar nākotnes plāniem.

1. att. Ēnu dienā piedzīvotā ietekme uz nākotnes plāniem pirms Ēnu dienas

Pēc Ēnu dienas 64% no respondentiem atzina, ka Ēnu dienā piedzīvotais ietekmēs viņu nākotnes plānus. Kā parāda respondentu atbildes, 10.b klases 14 skolēni (74%) atzīst, ka Ēnu dienu dienā piedzīvotais tomēr iespaidos viņu nākotnes plānus. Salīdzinot ar datiem pirms Ēnu dienas, ka 85% no respondentiem domāja, ka Ēnu dienā mainīs viņu nākotnes plānus, tomēr tikai 11% no respondentiem mainīja savas domas. Reālā prakse vienmēr parāda patieso un reālo situāciju, salīdzinot ar cilvēka ekspektācijām, neatkarīgi no viņa vecuma (skatīt 2. att.).

2. att. Ēnu dienā piedzīvotā ietekme uz nākotnes plāniem pēc Ēnu dienas

Pirms došanās ēnot, lielākā daļa skolēnu, un tie ir 82% no respondentiem, pieļauj domu, ka profesiju, kuru plāno ēnot viņi varētu izvēlēties par savu nākotnes profesiju.

Lai detalizētāk izanalizētu iegūtos rezultātus par profesijas izvēli pirms Ēnu dienas, tika izvēlēta χ^2 testa metode, kuras ietvaros tika izvirzītas hipotēzes:

H_0 : respondentu atbilžu biežums būtiski neatšķiras

H_1 : respondentu atbilžu biežums būtiski atšķiras (skatīt 1. tabulu)

1. tabula

χ^2 testa statistika par ēnojamās profesijas izvēli nākotnē (pirms Ēnu dienas)

	Novērojamais biežums	Teorētiskais biežums	Starpība
Jā	41	25	16
Nē	9	25	-16
Kopā	50		
χ^2	20.480		
Brīvības pakāpju skaits	1		
p-vērtība	0.000		

Pēc 1. tabulā redzamajiem rezultātiem, var secināt, ka ir novērojama ievērojama statistiski nozīmīga atšķirība. Tā kā $p\text{-vērtība} = 0.000 < 0.05$, tad ar varbūtību 95% var noraidīt nulles hipotēzi un pieņemt alternatīvo hipotēzi, ka respondentu atbilžu biežums būtiski atšķiras. Līdz ar to var secināt, ka atbilde “Jā” statistiski būtiski atšķiras, jo tā dominēja un starpība ir 16.

Savukārt, salīdzinot iegūtos datus saistībā ar respondentu atbildi uz jautājumu *Vai skolēns pieļauj domu izvēlēties par savu nākotnes profesiju tieši to profesiju, kuru viņš ēnoja*, pēc Ēnu dienas daudzi skolēni savas domas bija mainījuši un šādu domu pieļauj tikai 59% no respondentiem, salīdzinot ar viņu domām pirms ēnošanas, kad 82% respondentu bija pārliecināti, ka ir jau savu izvēli izdarījuši un skaidri zina, par ko vēlēties nākotnē kļūt.

Lai detalizētāk izanalizētu iegūtos rezultātus par profesijas izvēli pēc Ēnu dienas, tika izvēlēta χ^2 testa metode, kuras ietvaros tika izvirzītas hipotēzes:

H_0 : respondentu atbilžu biežums būtiski neatšķiras

H_1 : respondentu atbilžu biežums būtiski atšķiras (skatīt 2. tabulu).

2. tabula

χ^2 kritērija statistika par ēnojamās profesijas izvēli nākotnei (pēc Ēnu dienas)

	Novērojamais biežums	Teorētiskais biežums	Starpība
Jā	23	19.5	3.5
Nē	16	19.5	-3.5
Kopā	39		
χ^2	1.256		
Brīvības pakāpju skaits	1		
p-vērtība	0.262		

Pēc 2. tabulā redzamajiem rezultātiem, var secināt, ka nav novērojama ievērojama statistiski nozīmīga atšķirība. Tā kā $p\text{-vērtība} = 0.262 > 0.05$, tad ar varbūtību 95% var secināt, ka nevar noraidīt nulles hipotēzi un pieņemt alternatīvo hipotēzi.

Uz jautājumu pirms Ēnu dienas, *vai nākamgad skolēni būtu gatavi piedalīties atkārtoti Ēnu dienas projektā*, 48% no anketas aizpildījušajiem skolēniem atbildēja, ka viņi ir gatavi, bet viņiem nepatīk, ka darbs tiek vērtēts ar atzīmi. Salīdzinot ar anketas jautājumu, vai skolēni vispār ir gatavi piedalīties Ēnu

dienā, kur 74% atbildēja pārliecinoši *Jā*. Projekta darbs tomēr dažiem skolēniem rada diskomfortu, lai gan viņi atzīst, ka tas ir lietderīgi.

Pēc Ēnu dienas uz jautājumu *Vai plāno Ēnot arī nākamgad* ar pārliecinošu atbildi *Jā* atbild 79% respondenti, kas ir par 5% vairāk kā pirms Ēnu dienas. Ņemot vērā mūsdienu jauniešu paradumus, skolēni labāk izvēlas nedarīt, nekā darīt, lai gan ļoti labi apzinās, kāds vērtīgs pienesums ir no reāla procesa, kuru var izdzīvot un pieņemt lēmumus.

Raksta autore metodikas novērtēšanā tika pieaicināti piedalīties 5 eksperti. Šie eksperti piedalījās arī autores izstrādātā metodikas karjeras izglītībā vidusskolā “Ēnu dienas projekta” pēdējā posmā, proti, prezentācijā kā žūrijas komisija, kad skolēni prezentēja paveikto pētījumu un Ēnu dienā piedzīvoto.

Pieaicinātajiem ekspertiem pēc projekta Ēnu dienas skolēnu prezentācijas tika nosūta e-pastā aptaujas anketa, kura tika veidota <https://docs.google.com/forms>. Visi pieaicinātie eksperti bija X vidusskolas darbinieki.

Eksperti vērtēja autores izstrādātās metodikas nozīmīgumu un praktisko pielietojumu. Ar katru no ekspertiem raksta autore veica arī individuālo interviju, kuras laikā eksperti dalījās savā viedoklī.

Visiem ekspertiem Ēnu dienas projekts 10. klasēm, kurš tika integrēts divos mācību priekšmetos (latviešu valoda un sociālās zinātnes) pilnīgi bija saprotams un nekādi papildus jautājumi neradās.

Raksta autore ekspertu vērtējuma datu apstrādes salīdzināšanai izmantoja Frīdmana testu. Ekspertu dati tika apkopoti tabulā (skatīt 3. tabulu).

Eksperti metodiku karjeras izglītībā vidusskolā novērtē ļoti pozitīvi. Četros jautājumos iegūto punktu skaits ir no 22 - 25. Ekspertiem tika lūgts atbildēt uz sekojošiem četriem jautājumiem. 1. jautājums: Vai Ēnu dienas projekts 10.klasēm, kurš tika integrēts divos mācību priekšmetos (latviešu valoda un sociālās zinātnes) Jums bija saprotams? 2. jautājums: Vai uzskatāt, ka Ēnu dienas projekts būtu jāintegrē vēl kādā mācību priekšmetā? (Šajā mācību gadā šis projekts tika integrēts latviešu valodas un sociālo zinātņu mācību stundās). Abos jautājumos ekspertiem bija jāatbild *Jā* vai *Nē*. 3. jautājumā ekspertiem bija jānovērtē atbilde no 1-5, izmantojot Likerta skalu, kur 1 – nav nozīmīgs, 2 – drīzāk nav nozīmīgs, 3 – grūti pateikt, 4 – ir nozīmīgs un 5 – ļoti nozīmīgs. Vai uzskatāt, ka skolēniem šis projekta darbs ir nozīmīgs un svarīgs karjeras izglītības attīstīšanā un pilnveidošanā, kā arī savu caurviju prasmju attīstīšanā? 4. jautājumā ekspertiem tika lūgts novērtēt atbildi no 1-5, izmantojot Likerta skalu, kur 1 – nemaz nepalīdz, 2 – nepalīdz, 3 – grūti pateikt, 4 – palīdz un 5 – ļoti palīdz: Vai uzskatāt, ka Ēnu diena palīdz skolēnam orientēties profesiju dažādībā šā brīža darba tirgū?

3. tabula

Metodikas karjeras izglītībā vidusskolā ekspertu vērtējums

Kritēriji	Eksperti					Centrālās tendences un izklaides rādītāji					
	E1	E2	E3	E4	E5	M _e	M _o	X _{min}	X _{max}	A	Σ
1.jaut.	5	5	5	5	5	5	5	5	5	0	25
2.jaut.	5	4	5	5	4	5	5	4	5	1	23
3.jaut.	5	5	4	5	5	5	5	4	5	1	24
4.jaut.	5	5	5	5	2	5	5	2	5	3	22
M _e	5	5	5	5	4.5	M _e – mediāna M _o – moda X _{min} – mainīgā vismazākā vērtība X _{max} – mainīgā vislielākā vērtība A – amplitūda Σ – ballu summa					
M _o	5	5	5	5	5						
X _{min}	5	4	4	5	2						
X _{max}	5	5	5	5	5						
A	0	1	1	0	3						
Σ	20	19	19	20	16						

Pirmajā jautājumā ir iegūta maksimālā vērtējuma summa (25), otrajā – 23, trešajā – 24, ceturtajā – 22. Jāatzīst, ka šāds ekspertu vērtējums dod tālāku ierosmi Metodikas pilnveidošanai.

Ēnu dienas aktivitāte Latvijā ir augsta, jo 2024. gadā pieteicās 37 925 potenciālie ēnotāji (Ēnu diena skaitļos un faktos, 2024).

Organizācija *Junior Achievement Latvia* ir izveidojusi mājas lapu, kur ir iespējas pieteikties Ēnu dienai, kā arī iegūt informāciju vakancēm, ekskursijām, piedāvātajām un pieprasītākajām profesijām, un citu noderīgu informāciju (Ēnu diena, 2024).

Vispasaules organizācijai *Junior Achievement* ir pieredze vairāk nekā 100 valstīs un tās darbības akcenti ir uz gatavošanos darba nākotnē, finansiālās labklājības attīstīšanu un uzņēmējdarbību (A World of Possibilities, 2024). Tur tiešā un netiešā veidā ir atklāta arī caurviju prasmju attīstīšana, un vairāk ir runāts par uzņēmējspēju. Organizācijas atzīmē, ka vairāk nekā 50 valstīs, tajā skaitā arī Latvijā, skolēniem ir reāla uzņēmējdarbības pieredze, iesaistoties *JA Company Program* (Entrepreneurial Skills Pass, 2024).

Organizācijas *Junior Achievement* ieguldījums pasaules valstīs, lai palīdzētu jauniešiem īstenot savas iespējas, spējas un pārvarēt izaicinājumus ir piemērs arī karjeras konsultanta darbā, kur gūt idejas un iesaistīt skolēnus savas karjeras vadības aktivitātēs.

Secinājumi

1. Metodika karjeras izglītībā vidusskolā ar iekļauto Ēnu dienas projektu latviešu un sociālo zinību mācību priekšmetos, palīdz jauniešiem sevi izzināt un izprast profesiju būtību, un tā viņiem ir piemērota. Līdz ar to var teikt, ka pētījuma mērķis, pamatot, izstrādāt un aprobēt metodiku karjeras izglītībā vidusskolā, akcentējot caurviju prasmju attīstību un Ēnu dienu nozīmīgumu, ir sasniegts.
2. Pirms Ēnu dienas projekta 36 skolēniem likās, ka Ēnu dienā piedzīvotais ietekmēs viņu nākotnes plānus. Vēl pirms Ēnu dienas projekta 37 skolēniem no viesiem aptaujātajiem bija skaidrs, ka arī nākamgad viņi plānos piedalīties Ēnu dienā, lai gūtu pārliecību par profesijas izvēli.
3. Aptaujas dati liecināja, ka 48% skolēnu vēl pirms Ēnu dienas arī nākamgad ir gatavi piedalīties Ēnu dienas projekta, bet nepiekrīt, ka viņi tiek vērtēti ar atzīmi. Salīdzinot ar anketas jautājumu, vai skolēni vispār ir gatavi piedalīties Ēnu dienā, kur 74% atbildēja pārliecinoši Jā. Projekta darbs tomēr dažiem skolēniem rada diskomfortu, lai gan viņi atzīst, ka tas ir lietderīgi.
4. Pirms došanās Ēnot, lielākā daļa skolēnu, un tie ir 82% no respondentiem, pieļauj domu, ka profesiju, kuru plāno ēnot viņi varētu izvēlēties par savu Nākotnes profesiju. Tā kā $p\text{-vērtība} = 0.000 < 0.05$, tad ar varbūtību 95% var noraidīt nulles hipotēzi un pieņemt alternatīvo hipotēzi, ka respondentu atbilžu biežums būtiski atšķiras. Līdz ar to var secināt, ka atbilde "Jā" statistiski būtiski atšķiras, jo tā dominēja un starpība ir 16.
5. Pēc Ēnu dienas daudzi skolēni savas domas par profesijas izvēli bija mainījuši un šādu domu pieļauj tikai 59% no respondentiem, salīdzinot ar viņu domām pirms ēnošanas, kad 82% respondentu bija pārliecināti, ka ir jau savu izvēli izdarījuši un skaidri zina, par ko vēlēties nākotnē kļūt. Tas atkal pierāda to, ka būšana reālajā darbā vidē skolēniem rada patiesu priekšstatu par profesijām un tā ļoti atšķiras no teorētiskā vai iepriekš dzirdētā, izlasītā. Tā kā $p\text{-vērtība pēc Ēnu dienas} = 0.262 > 0.05$, tad ar varbūtību 95% var secināt, ka nevar noraidīt nulles hipotēzi un pieņemt alternatīvo hipotēzi.
6. Ekspertu vērtējums par Metodikas karjeras izglītībā vidusskolā lietderīgumu īpaši neatšķiras un visiem ekspertiem Ēnu dienas projekts 10.klasēm, kurš tika integrēts divos mācību priekšmetos (latviešu valoda un sociālās zinātnes) bija saprotams. Visi eksperti atzina, ka šāds projekta darbs skolēniem ir palīdzošs un ļaus viņiem vieglāk orientēties profesiju pasaulē. Eksperti ieteica nākotnē projekta darbā integrēt arī Angļu valodas mācību priekšmetā. Projekta Ēnu dienas nozīmīgums tiek vērtēts kā augsts un noderīgs.

Bibliogrāfija

1. A World of Possibilities. (2024). *JA Worldwide*. Ielādēts no <https://www.jaworldwide.org/home>
2. Brummers, M., & Enckells, H. (2005). *Bērnu un jauniešu psihoterapija*. Rīga: Jumava.
3. Entrepreneurial Skills Pass. (2024). *JA Worldwide*. Ielādēts no <https://www.jaworldwide.org/esp>
4. Ēnu diena. (2024). *JA Latvia*. Ielādēts no <https://enudiena.lv/enu-diena/>
5. Ēnu diena. Pielaiko profesiju. (2024). *JA Latvia*. Ielādēts no <https://enudiena.lv/>
6. Ēnu diena skaitļos un faktos. (2024). *JA Latvia*. Ielādēts no <https://enudiena.lv/jaunumi/enu-diena-skaitlos-un-faktos>

7. Geske, A., & Grīnfelds, A. (2020). *Izglītības pētījumu aptaujas – no izveidošanas līdz datu apstrādei*. Rīga: LU Akadēmiskais apgāds.
8. *Karjeras izglītība skolā*. (2009). Valsts izglītības attīstības aģentūras, Karjeras atbalsta departaments.
9. Kristapsone, S. (2020). *Statistiskās analīzes metodes pētījumā*. Rīga: SIA "Biznesa augstskola Turība".